

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 256/07-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti JUDr. M. B., B., zastúpeného advokátkou Mgr. M. L., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva slobodne prijímať informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva prijímať informácie podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. M. B. slobodne prijímať informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo prijímať informácie podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04 **p o r u š e n é b o l o .**

2. JUDr. M. B. **n e p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie.

3. JUDr. M. B. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 084 Sk (slovom dvanásťtisícosemdesiatštyri slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právnej zástupkyne Mgr. M. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. júla 2006 doručená sťažnosť JUDr. M. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva slobodne prijímať informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) *„na otváraní obálok dňa 30. mája 2006 s ponukami na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04“*.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne uviedol, že *„je účastníkom konania, konkurzným veriteľom, v konkurznom konaní úpadcu: obchodnej spoločnosti W. spol. s r. o., R. vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod č. k. 1 K 116/04.*

Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 1 K 116/04-591 z 20 septembra 2005 vyhlásil konkurz na majetok dlžníka, obchodnú spoločnosť W. spol. s r. o., a za správcu konkurznej podstaty ustanovil JUDr. M. G., B.

Krajský súd uznesením sp. zn. 1 K 116/04 zo 14. novembra 2005 zbavil JUDr. M. G. funkcie správcu konkurznej podstaty a do funkcie správcu ustanovil JUDr. T. V., B.

Dňa 14. marca 2006 predložil správca konkurznej podstaty súdu plán speňaženia, ktorý schválil krajský súd opatrením sp. zn. 1 K 116/04-785 z 30. marca 2006.

Na základe schváleného plánu speňaženia sa dňa 21. apríla 2004 o 9.00 hod v rámci speňažovania majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty uskutočnilo na Krajskom

súde v Bratislave v miestnosti č. d. 196 otváranie obálok s návrhom kúpnej ceny v rámci I. kola verejného ponukového konania na predaj majetku úpadcu na základe opatrenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 K 116/04-785 z 30. marca 2006 a v súlade s oznámením správcu konkurznej podstaty zverejneným v Obchodnom vestníku č. OV 69B/2006 dňa 7. apríla 2006.

Pri otváraní obálok dňa 21. apríla 2006 zastupovala sťažovateľa jeho advokátska koncipientka Mgr. L. M. na základe plnomocenstva z 20. apríla 2006. Sťažovateľ advokátskej koncipientke s udelením plnomocenstva odovzdal aj diktafón, aby nahrala celý priebeh otvárania obálok na krajskom súde. Z otvárania obálok bola súdom vyhotovená zápisnica, ktorá bola následne založená do súdneho spisu v konkurznom konaní č. k. 1 K 116/04.

Sťažovateľ podaním z 2. mája 2006 podal na krajský súd podnet na preverenie zákonnosti činnosti správcu konkurznej podstaty JUDr. T. V., v ktorom okrem iného žiadal súd, aby prešetril prítomnosť neznámej osoby na otváraní obálok na krajskom súde dňa 21. apríla 2006, keďže účasť tejto osoby na uvedenom úkone konkurzného konania nebola zaznamenaná v zápisnici a súdna tajomníčka, ktorá viedla otváranie obálok, neoverila totožnosť tejto osoby a nepreverila jej oprávnenie zúčastniť sa na uvedenom úkone speňažovania majetku patriaceho do konkurznej podstaty. Sťažovateľ v tejto súvislosti dal do pozornosti krajského súdu skutočnosť, že má k dispozícii zvukový záznam z otvárania obálok, ktorý preukazuje prítomnosť tejto osoby pri otváraní obálok.

Správca konkurznej podstaty vyhodnotil ponuky na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty v I. kole verejného ponukového konania dňa 3. mája 2006. Vyhodnotenie ponúk I. kola ponukového konania bolo doručené krajskému súdu v ten istý deň.

Listom z 15. mája 2006, doručeným krajskému súdu dňa 22. mája 2006, oznámil správca konkurznej podstaty súdu, že v súlade s podmienkami ponukového konania odmietol všetky predložené návrhy ponukového konania a vyhlásil I. kolo ponukového konania v súlade s plánom speňaženia z dôvodu, že po vyhodnotení ponúk I. kola verejného ponukového konania dostal oznámenie, že jedna účastníčka ponukového konania náhle zomrela.

Dňa 19. mája 2006 bola v Obchodnom vestníku č. OV 95B/2006 správcom konkurznej podstaty JUDr. T. V. opakovane zverejnená ponuka I. kola predaja majetku konkurznej podstaty úpadcu mimo dražby. Sťažovateľ podaním z 29. mája 2006 spolu s ďalšou konkurznou veriteľkou požiadali vo veci konajúcu sudkyňu o vykonanie osobného dohľadu nad otváraním obálok I. kola verejného ponukového konania v rámci speňaženia majetku patriaceho do konkurznej podstaty, ktoré sa na základe oznámenia zverejneného v Obchodnom vestníku malo uskutočniť dňa 30. mája 2006 na Krajskom súde v Bratislave.

V súlade s oznámením správcu konkurznej podstaty zverejneným v obchodnom vestníku sa dňa 30. mája 2006 o 11.00 hod v rámci speňažovania majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty uskutočnilo na Krajskom súde v Bratislave v miestnosti č. d. 196 otváranie obálok s návrhom kúpnej ceny v rámci I. kola verejného ponukového konania pri predaji hnutelných a nehnuteľných vecí úpadcu mimo dražby.

Pri otváraní obálok opätovne zastupovala sťažovateľa jeho advokátska koncipientka Mgr. L. M. na základe plnomocenstva z 29. mája 2006. Sťažovateľ, obdobne ako pri predchádzajúcom otváraní obálok, odovzdal advokátskej koncipientke diktafón, aby nahrála celý priebeh otvárania obálok na krajskom súde. Okrem advokátskej koncipientky sťažovateľa boli pri otváraní obálok prítomní sudkyňa JUDr. S. L., súdna tajomníčka R. F., súdna zapisovateľka, správca konkurznej podstaty úpadcu JUDr. T. V., správcom konkurznej podstaty splnomocnený zástupca JUDr. J. H. a advokátka JUDr. S. R., zástupkyňa iného konkurzného veriteľa v konkurznom konaní.

Po overení totožnosti a preverenia oprávnenia zúčastniť sa na uvedenom úkone speňažovania majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty sa na zástupkyňu sťažovateľa obrátila vo veci konajúca sudkyňa JUDr. S. L. Sudkyňa upozornila zástupkyňu sťažovateľa na skutočnosť, že z podnetu sťažovateľa na preverenie zákonnosti činnosti správcu konkurznej podstaty súdom z 2. mája 2006 vyplýva, že si z priebehu predchádzajúceho otvárania obálok na krajskom súde dňa 21. apríla 2006 vyhotovil zvukový záznam. Túto skutočnosť zástupkyňa sťažovateľa sudkyňi potvrdila.

Následne sudkyňa zástupkyňu sťažovateľa upozornila, že vyhotovenie zvukového záznamu z otvárania obálok na súde v konkurznom konaní v rámci speňažovania majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty bez vedomia a súhlasu sudcu je v rozpore so zákonom, konkrétne Občianskym súdnym poriadkom a zákonom o sudcoch, a prikázala

zástupkyňi sťažovateľa vypnúť diktafón, ak ho má pri sebe. Sudkyňa tiež prikázala zástupkyňi sťažovateľa uložiť diktafón v miestnosti na viditeľné miesto tak, aby bolo možné kontrolovať, či nenahráva priebeh otvárania obálok. Zároveň sudkyňa upozornila zástupkyňu sťažovateľa, že ak nebude rešpektovať jej pokyn, vykáže ju z miestnosti a neumožní jej zúčastniť sa otvárania obálok.

Zástupkyňa sťažovateľa uviedla sudkyňi, že podľa jej názoru má ako splnomocnená zástupkyňa účastníka konania právo vyhotoviť si z priebehu otvárania obálok na súde zvukový záznam bez povolenia súdu, a takýto postup nie je v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom a ani zákonom o sudcoch, ako sa sudkyňa domnieva. Zástupkyňa sťažovateľa v tejto súvislosti upozornila sudkyňu aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej má účastník súdneho konania právo vyhotoviť si z úkonu v súdnom konaní zvukový záznam. Zástupkyňa sťažovateľa ďalej uviedla, že v prípade vyhotovenia zvukového záznamu prostredníctvom diktafónu nejde o obrazový záznam, obrazový prenos alebo zvukový prenos, a preto jeho vyhotovenie v zmysle § 34 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nepodlieha povoleniu súdu.

Sudkyňa k vyššie uvedeným skutočnostiam uviedla, že konkurzné konanie je špecifickým druhom konania, a že otváranie obálok je úkon podobný schôdzi konkurzných veriteľov a je neverejný. Zástupkyňa sťažovateľa následne uviedla, že sa na úkone nezúčastňuje ako predstaviteľka verejnosti, ale ako zástupkyňa účastníka konania. Sudkyňa aj napriek uvedenému zástupkyňi sťažovateľa opätovne dôrazne zakázala vyhotoviť si z priebehu otvárania obálok zvukový záznam. Zástupkyňa sťažovateľa pod hrozbou sudkyne, že ju vykáže z miestnosti a neumožní jej zúčastniť sa otvárania obálok, rešpektovala pokyn sudkyne a vypnutý diktafón položila na stôl priamo pred sudkyňu s tým, že žiada, aby bol zákaz vyhotoviť si zvukový záznam z otvárania obálok zachytený v zápisnici z otvárania obálok.

Po tomto úkone sa pristúpilo k samotnému otváraniu obálok, o čom sa priebežne vyhotovovala zápisnica pod dohľadom sudkyne a súdnej tajomníčky za účelom založenia do súdneho spisu vedeného v konaní č. k. I K 116/04.

Na záver otvárania obálok sa sudkyňa ešte snažila odôvodniť svoj zákaz vyhotoviť z otvárania obálok zvukový záznam účastníkom konania tvrdením, že predložené ponuky

obsahujú rodné čísla a IČO záujemcov, ktoré nie sú verejne prístupné, a ona má povinnosť chrániť ich. V tomto smere dala následne aj príkaz súdnej tajomníčke, aby prekryla v zápisnici rodné čísla a IČO záujemcov, ak zúčastnené osoby požiadajú o vyhotovenie kópie zápisnice z otvárania obálok. Súdna tajomníčka uviedla, že kópiu zápisnice nemožno prítomným účastníkom vydať na požiadanie s tým, že je potrebné si spis objednať v informačnom centre súdu na nazretie, kde vyhotovia oprávneným osobám aj kópiu zápisnice z otvárania obálok.

V zápisnici z otvárania obálok dňa 30. mája 2006, ktorá je založená v súdnom spise v konaní č. k. I K 116/04, sa k zákazu vyhotoviť si z otvárania obálok zvukový záznam prostredníctvom diktafónu vysloveného sudkyňou uvádza: „Pred zahájením otvárania obálok predstúpila zást. veriteľka JUDr. B. - Mgr. M. L., ktorá žiada súd o povolenie vyhotovenia zvukového záznamu z otvárania obálok. Súd upozorňuje žiadateľku, že otváranie obálok nie je verejne prístupným pojednávaním, nie je možné z neho vyhotoviť zvukový záznam, pričom súd analogicky postupuje v danom prípade ako v prípade schôdze veriteľov, kde nie je prípustná verejnosť. V danom prípade by mohli byť zverejnené údaje, ktoré nie sú verejne prípustné a sú chránené zákonom. Žiadateľka môže po skončení otvárania obálok požiadať o vyhotovenie odpisu zápisnice. Zároveň upozorňuje žiadateľku, že porušila zákon, ak pri predchádzajúcom otváraní použila technické prostriedky na zhotovenie zvukového záznamu bez súhlasu súdu a bez toho, aby o tom súd upovedomila. Opravujem Mgr. L. M. nepožiadala o povolenie vyhotovenia zvukového záznamu, pretože podľa jej názoru nepodlieha súhlasu súdu. Správca konkurznej podstaty žiada, aby bolo zaznamenané, že vypnutý diktafón bol sudcovi predložený. Mgr. M. potvrdzuje, že zvukový záznam chcela vyhotoviť“.

V súvislosti s namietaným postupom konkurznej sudkyne sťažovateľ podal 6. júna 2006 podnet predsedníčke krajského súdu, v tom čase úradujúcej ministerke spravodlivosti Slovenskej republiky a Súdnej rade Slovenskej republiky, ktorým sa domáhal začatia disciplinárneho konania voči konkurznej sudkyňi. V sťažnosti sa sťažovateľ zmieňuje iba o odpovedi, ktorú mu na jeho podnet zaslala predsedníčka krajského súdu a ktorá mu bola doručená 6. júla 2006. V tejto odpovedi predsedníčka krajského súdu sťažovateľovi oznámila, že jeho podnet považuje za neopodstatnený a nedôvodný, keďže otváranie obálok

je osobitný úkon súdu, ktorý súvisí priamo so speňažovaním majetku úpadcu, a preto je neverejný.

V nadväznosti na to sťažovateľ vyslovuje názor, že *„Právny poriadok Slovenskej republiky neobsahuje zákaz prijímať informácie o činnosti súdu a správcu konkurznej podstaty v konkurznom konaní účastníkmi konkurzného konania“*.

Ďalej poukazuje na to, že *„Podľa plánu speňaženia schváleného v konkurznom konaní č. k. 1 K 116/04 a v súlade s § 27 ods. 4 zákona o konkurze a vyrovnaní, je správca konkurznej podstaty povinný predložiť súdu neporušené obálky, ktoré mu boli doručené v rámci verejného ponukového konania na predaj majetku úpadcu mimo dražby. Následne sa obálky pod dohľadom správcu otvoria o súd vyhotoví o tomto úkone zápisnicu“*.

Z uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že *„otváranie obálok s ponukami pri speňažovaní majetku úpadcu patriaceho do podstaty mimo dražby je úkonom v konkurznom konaní, ktorý sa vykonáva pod dohľadom a vedením príslušného konkurzného súdu, a na tomto úkone majú právo byť prítomní okrem správcu konkurznej podstaty aj všetci konkurzní veritelia a záujemcovia, ktorí predložili ponuky na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty“*.

Podľa názoru sťažovateľa *„Zvukový záznam z otvárania obálok s ponukami na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty je v konkurznom konaní osobitným zdrojom informácií pre konkurzného veriteľa, pretože obsahuje informácie o konkrétnych ponukách záujemcov, a je významným nástrojom kontroly postupu správcu konkurznej podstaty pri speňažovaní majetku úpadcu, najmä ak sa majetok speňažuje mimo dražby, ako v tomto konkurznom konaní. Hlavným záujmom konkurzného veriteľa v konkurznom konaní je, aby bola jeho pohľadávka voči úpadcovi uspokojená v čo najvyššej sume, a je preto logické a opodstatnené, že konkurzný veriteľ sa snaží získať všetky prístupné informácie, ktoré súvisia so speňažovaním konkurznej podstaty“*.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ cituje doterajšiu judikatúru ústavného súdu

týkajúcu sa základného práva na informácie, na základe čoho konštatuje, že *«Žiadny zákon nedáva sudcovi právo zakázať účastníkovi konania (v tomto prípade účastníkovi konkurzného konania) vyhotoviť si zvukový záznam z priebehu súdneho konania.*

Odôvodnenie zákazu vyhotoviť z otvárania obálok zvukový záznam skutočnosťou, že otváranie obálok nie je „verejne prístupným pojednávaním“, podľa názoru sťažovateľa neobstojí. Právo účastníka konania prijímať informácie v súdnom konaní z toho istého zdroja viacerými spôsobmi, v tomto prípade vyhotovením zvukového záznamu, nie je obmedzené skutočnosťou, či je úkon v súdnom konaní verejný alebo nie. Ak je z úkonu otvárania obálok s ponukami vylúčená verejnosť, tak toto nič nemení na skutočnosti, že každá osoba, ktorá je oprávnená byť prítomná pri tomto úkone (nielen účastník konania), má právo na informácie v neobmedzenom rozsahu, vrátane ich prijímania technickými záznamovými prostriedkami».

Sťažovateľ nesúhlasí s odôvodnením zákazu vyhotoviť si z otvárania obálok zvukový záznam vysloveným konkurznou sudkyňou, *„podľa ktorého predložené ponuky obsahujú rodné čísla a IČO záujemcov, čo nie sú verejne prístupné údaje a sudca je povinný ich chrániť. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že rodné čísla záujemcov, prípadne ich IČO (identifikačné číslo je verejne dostupným údajom a nie je chránené zákonom o ochrane osobných údajov, ako sa nesprávne domnieva sudkyňa), boli pri otváraní jednotlivých obálok nahlas čítané súdnou tajomníčkou a ktokoľvek z prítomných osôb si ich mohol písomne zaznamenať, proti čomu sudkyňa nemala námietky. Pozornosti hodná je aj skutočnosť, že už o pár dní si dala zástupkyňa sťažovateľa pri nazeraní do súdneho spisu v konaní č. k. I K 116/04 vyhotoviť fotokópiu zápisnice z otvárania obálok, v ktorej bol zachytený celý priebeh otvárania obálok vrátane rodných čísel a identifikačných čísel záujemcov.*

Pokiaľ ide o vyjadrenie predsedníčky Krajského súdu v Bratislave, ktorá obhajuje zákonnosť postupu sudkyne ochranou bankových údajov záujemcov a ochranou utajovaných skutočností, sťažovateľ považuje toto odôvodnenie vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu, ktorý je predmetom tejto sťažnosti, za irelevantné. Ak záujemcovia o kúpu majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty pristúpili na podmienky ponukového konania, dobrovoľne sprístupnili pre účely konkurzného konania aj údaje o číslach ich účtoch,

prípadne zostatkoch na účtoch. Aj tieto údaje sú všetky zachytené v zápisnici z otvárania obálok založenej v súdnom spise, boli nahlas čítané súdnou tajomníčkou v priebehu otvárania obálok, a každá z prítomných osôb si ich mohla písomne zaznamenať, prípadne a zapamätať.

Podľa názoru sťažovateľa nebol v prípade otvárania obálok s ponukami v rámci verejného ponukového konania pri speňažovaní majetku úpadcu daný žiadny zákonný dôvod pre obmedzenie práva sťažovateľa prijímať informácie prostredníctvom zvukového záznamu ani s odkazom na ochranu utajovaných skutočností“.

Obranu postupu krajského súdu jeho predsedníčkou spočívajúcu v tvrdení, že „zákonný sudca na základe citovaného ustanovenia § 117 ods. 1 OSP v spojení s článkom 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môže realizovať vhodné opatrenia (t. j. v danom prípade zákaz) s vyhotovovaním zvukových záznamov mimo súdneho pojednávania, ktoré má neverejný charakter“, sťažovateľ odmieta akceptovať.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol týmto nálezom:

«Krajský súd v Bratislave svojím postupom na otváraní obálok dňa 30. mája 2006 s ponukami na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04 porušil základné právo sťažovateľa slobodne prijímať informácie pomocou zvukového záznamu zaručené v článku 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom: „päťdesiat tisíc slovenských korún“), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Krajský súd v Bratislave je povinný sťažovateľovi zaplatiť náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne, advokátky Mgr. M. L., B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.»

Ústavný súd si už pred predbežným prerokovaním sťažnosti vyžiadal stanovisko krajského súdu, ktoré mu bolo doručené 6. septembra 2007. V tomto stanovisku krajský súd

poukázal na k nemu pripojené vyjadrenia zákonnej sudkyne k sťažovateľom voči nej vznesenej námietke zaujatosti a k návrhu na začatie disciplinárneho konania voči jej osobe. Podstata argumentácie zákonnej sudkyne je založená najmä na tom, „že otváranie obálok záujemcov o majetok úpadcu nie je verejným pojednávaním“, ďalej poukazuje na to, že „V danom prípade sa nejedná o konanie súdu s účastníkmi, ako to upravujú príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ale o špeciálny úkon súdu v rámci konkurzu, ktorý nie je upravený zákonom o konkurze a vyrovnaní“, a napokon vyslovuje názor, že „Umožnením vyhotovovania záznamov z otvárania obálok by súd porušil právo záujemcov o kúpu majetku z podstaty na ochranu len súdu a správcovi poskytnutých osobných a bankových údajov“.

Krajský súd sa v označenom stanovisku odvoláva aj na prešetrovanie podnetu sťažovateľa na disciplinárne stíhanie zákonnej sudkyne Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) a tvrdí, že z jeho strany neboli zistené v procesnom postupe zákonnej sudkyne žiadne pochybenia.

Napokon krajský súd v stanovisku upriamuje pozornosť aj na to, že „v priebehu konkurzného konania sa v incidenčnom konaní právoplatne rozhodlo o tom, že prihláška JUDr. M. B. nie je dôvodná. Jeho žaloba bola zamietnutá, a preto tento subjekt nie je účastníkom konkurzného konania“.

Sťažovateľ v podaní z 5. októbra 2007 reagujúc na stanovisko krajského súdu vyvracia tvrdenie, že ministerstvo spravodlivosti nezistilo žiadne pochybenie v postupe zákonnej sudkyne v označenom konkurznom konaní, a cituje z jeho odpovede z 21. decembra 2006 č. 9247/2006 na podnet, ktorým sa domáhal vyvedenia disciplinárnej zodpovednosti voči zákonnej sudkyňi. Ministerstvo spravodlivosti vo svojej odpovedi uvádza:

„Po dôkladnom prešetrení Vášho podania Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky malo za preukázané, že sudkyňa svojim konaním procesne pochybila. Keďže Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy súdov

nemá právomoc zasahovať do procesnej činnosti súdov, minister spravodlivosti nevyvodil voči zákonnej sudkyňi disciplinárnu zodpovednosť, ale v liste adresovanom podpredsedovi Krajského súdu v Bratislave, bol predseda Krajského súdu v Bratislave upozornený na to, aby boli sudcovia oboznámení s uznesením Najvyššieho súdu SR 4 Obo 131/2006, ktoré bolo vydané v obdobnom prípade súvisiacom s vyhotovovaním zvukového záznamu a taktiež, aby sudcovia nepresahovali rámec zákonom stanovených práv.“

Sťažovateľ ďalej vo svojom podaní zotrval v plnom rozsahu na skutočnostiach uvedených v sťažnosti, odmietol akceptovať názory zákonnej sudkyne, ktorými odôvodňovala svoj postup v tejto veci, a obšírne s nimi polemizuje.

Námietku krajského súdu, že už nie je účastníkom konkurzného konania, považuje sťažovateľ za irelevantnú, „*keďže v čase, keď došlo k namietanému porušeniu práva sťažovateľa, bol sťažovateľ účastníkom konkurzného konania vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1 K 116/04 ako konkurzný veriteľ*“. V nadväznosti na túto námietku sa sťažovateľ zmieňuje aj o tom, že jeho incidenčná žaloba proti správcovi konkurznej podstaty bola zamietnutá z dôvodu, že odvolací súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom. Vzhľadom na to podal sťažovateľ proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré je v súčasnosti vedené Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 ObdoV 69/07, očakávajúc, že najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 256/07 z 10. októbra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť na ďalšie konanie.

Na výzvu ústavného súdu sa k prijatej sťažnosti písomne vyjadrili obaja účastníci konania: krajský súd zastúpený jeho predsedníčkou vyjadrením sp. zn. Spr 3586/2007 zo 7. novembra 2007 a sťažovateľ zastúpený svojou právnou zástupkyňou stanoviskom z 23. novembra 2007.

Krajský súd vo vyjadrení k opodstatnenosti prijatej sťažnosti uviedol, že svoje stanovisko k predmetu sťažnosti nemení a považuje ju za nedôvodnú. Podotkol, že sťažovateľ svoje stanovisko opiera o judikatúru ústavného súdu súvisiacu s vyhotovovaním zvukových záznamov z verejného pojednávania, a v súvislosti s tým zdôraznil, že otváranie obálok nie je verejným pojednávaním a „*nejedná sa o úkon súdu s účastníkmi konania.*“

Tento špecifický úkon možno prirovnať k neverejnému zasadnutiu v civilnom konaní, resp. oboznamovaním sa pracovníka súdu so spisovým materiálom. Jedná sa o postup súdu v rámci výkonu speňažovania majetkovej podstaty úpadcu, ktorý je schválený schôdzou veriteľov. V praxi sa pripúšťa prítomnosť iných osôb, ako pracovníka súdu (veriteľský výbor a pod.) len v prípadoch, ak tak rozhodne schôdza veriteľov. V danom prípade schôdza veriteľov neschvaľovala prítomnosť iných osôb pri otváraní obálok.

Z dikcie ustanovenia § 27 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov vyplýva skutočnosť, že otváranie obálok je akt, pri ktorom sa súd a žiaden iný subjekt, oboznamuje s ponukami záujemcov o majetok úpadcu, ktoré boli doručené súdu, resp. správcovi.

V danom prípade teda zákonná sudkyňa priznala vtedajšiemu účastníkovi konania väčšie oprávnenie, ako mu zo zákona vyplýva (t. j. prítomnosť na otváraní obálok) z dôvodu poukázania na transparentnosť pri speňažovaní majetku úpadcu. Dôvodom boli i neustále sťažnosti zo strany JUDr. B. v predmetnom konaní, plynúce zo zlých vzťahov konateľov spoločnosti, z ktorých jedného aj právne zastupoval, a ktorí sa navzájom obviňujú z nezákonných postupov pri predchádzajúcom spravovaní spoločnosti.

Podľa názoru zákonnej sudkyne dôvodom na obmedzenie okruhu osôb na súd a správcu pri otváraní obálok je okolnosť, že pri tomto úkone sa súd z doručených ponúk oboznamuje s chránenými údajmi, a to rodnými číslami záujemcov, číslami účtov, stave finančných prostriedkov na účtoch a pod.

V prípade, ak by sudkyňa pripustila vykonanie záznamu z oboznámenia sa s týmito chránenými údajmi, nemohla by zabrániť ich neoprávnenému šíreniu a porušila by zákonom a ústavou zaručené práva iných osôb.

Pri striktnom dodržaní zákona by právo na informácie v tomto prípade bolo zabezpečené len formou oboznámenia sa so zápisnicou, ktorá sa o vykonaní tohto úkonu súdu vyhotovuje v súlade s vyššie uvedeným ustanovením zákona o konkurze a vyrovnaní. “

Právna zástupkyňa sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu krajského súdu uviedla:

„Z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu vyplýva, že v podstatnej časti opakuje svoje predchádzajúce stanovisko v tejto veci. Sťažovateľ preto v plnom rozsahu zotrváva na skutočnostiach uvedených v sťažnosti a vo svojom stanovisku z 5. októbra 2007...“

Sťažovateľ ďalej v tomto stanovisku vyjadril nesúhlas s názorom predsedníčky krajského súdu, že otváranie obálok nie je verejným pojednávaním a nejde o úkon súdu s účastníkmi konania. Podľa neho je ňou podaný výklad ustanovenia § 27 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/1991 Zb.“) extrémne reštriktívny, vnútorne rozporný, a preto nemá oporu v žiadnej zo všeobecne uznávaných metód výkladu práva. Na podporu tohto názoru sťažovateľ uviedol, že ak sa vo vyjadrení krajského súdu konštatuje, že otváranie obálok je akt, pri ktorom sa súd a žiaden iný subjekt oboznamuje s ponukami záujemcov o majetok úpadcu, ale súčasne sa uznáva, že v praxi sa pripúšťa prítomnosť iných osôb, ide o tvrdenia, ktoré sú vo vzájomnom rozpore a zároveň by takýto postup bol v rozpore aj s čl. 2 ods. 2 ústavy. Podľa sťažovateľa *«nie „prax“, ale priamo zákon nielen implicitne pripúšťa, ale aj výslovne predpokladá prítomnosť „iných osôb“ pri otváraní obálok súdom»*. V súvislosti s tým vyslovuje názor, že ustanovenie § 27 ods. 4 písm. b) zákona č. 328/1991 Zb. výslovne predpokladá prítomnosť záujemcov o odkúpenie majetku úpadcu na úkone otvárania obálok s ponukami. Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje záver, že *„Ak teda zákon o konkurze a vyrovnaní výslovne zakotvuje právo záujemcov o odkúpenie majetku úpadcu na úkone spoločného oboznámenia sa súdu s ponukami, právo byť prítomní pri otváraní obálok s ponukami majú logicky (napr. argumentum a minori ad maius) aj jednotliví účastníci konkurzného konania“*.

Ak by malo byť ponechané na voľnej úvahe sudcu komu dovoľí, resp. nedovoľí, aby sa mohol zúčastniť otvárania obálok, vytváralo by to stav právnej neistoty a zakladalo by to rozpor s princípmi právneho štátu garantovanými v čl. 1 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľ v súvislosti so záverom, že účastníci majú právo zúčastniť sa všetkých úkonov v konkurznom konaní, upriamuje pozornosť aj na to, že konkrétny termín otvárania obálok s ponukami na súde je súčasťou oznámenia o podmienkach predaja majetku úpadcu, ktorý zverejňuje správca konkurznej podstaty v Obchodnom vestníku. Aj táto skutočnosť odporuje tvrdeniu krajského súdu, že sa tohto aktu môže zúčastniť „súd a žiaden iný subjekt“, pretože inak by nemalo zverejnenie tohto údajov v Obchodnom vestníku žiaden význam.

Vzhľadom na to sťažovateľ nevidí žiaden legitímny dôvod, pre ktorý by sa účastníci konkurzného konania, prípadne záujemcovia nemali mať právo zúčastniť úkonu otvárania obálok na súde v rámci verejného ponukového konania a z tohto úkonu si vyhotoviť záznam, najmä ak ide o úkon, z ktorého sa podľa zákona č. 328/1991 Zb. má vyhotoviť zápisnica, ktorá sa zakladá do súdneho spisu, do ktorého majú právo nahliadať účastníci konania a vyhotovovať si z neho výpisy, odpisy a fotokópie.

Podľa sťažovateľa *„práve úkon otvárania obálok si z hľadiska zabezpečenia pokiaľ možno čo najväčšej miery transparentnosti pri speňažovaní majetku úpadcu mimo dražby vyžaduje, aby účastník konania pri uplatnení svojho základného práva na informácie mal možnosť prijímať informácie z toho istého zdroja viacerými spôsobmi, a je iba v jeho dispozičnej sfére, aby sa rozhodol, ako právo prijímať informácie uplatní...“*.

Zhrňujúc uvedené sťažovateľ uzavrel, že *„Občiansky súdny poriadok, zákon o sudcoch a prísediacich ani zákon o konkurze a vyrovnaní neobmedzujú právo účastníkov konkurzného konania slobodne prijímať informácie prostredníctvom zvukového záznamu a nepodmieňujú realizáciu tohto základného práva predchádzajúcim privolením sudcu“*.

Sťažovateľ postup krajského súdu namietaný v sťažnosti považuje za rozporný s označenými článkami ústavy a dohovoru a podľa neho predstavuje svojvoľný a ústavne nekonformný zásah do práv, porušenie ktorých svojou sťažnosťou namieta.

Krajský súd vo vyjadrení zo 6. septembra 2007 oznámil ústavnému súdu, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

Právna zástupkyňa sťažovateľa v bode VIII sťažnosti oznámila, že netrvá v tejto veci na konaní ústneho pojednávania.

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Námietka porušenia čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy

Sťažovateľ namietal porušenie základného práva zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Osobný rozsah základného práva na informácie je daný slovom každý. Právo vyhľadávať a prijímať informácie treba pritom chápať ako konanie smerujúce k získaniu, prijímaniu a spracovaniu informácie. Realizácia tohto práva súvisí s uplatnením všeobecnej povinnosti orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti, postupoch, konaniach, rozhodovacích procesoch a rozhodnutiach jednotlivým fyzickým osobám alebo hromadným informačným prostriedkom.

Podľa právnych názorov ústavného súdu vyslovených napr. v rozhodnutiach vo veciach vedených pod sp. zn. II. ÚS 28/96 a sp. zn. II. ÚS 7/00 ústava nezaručuje podľa čl. 26 ods. 2 len slobodu tlače alebo masmédií. Sloboda prejavu a právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa zaručuje každému jednotlivcovi ako jeho základné právo. Slobodou prejavu sa človeku umožňuje vysloviť alebo zamlčať svoje city, myšlienky a názory. Prostredníctvom práva prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie sa každému umožňuje dozvedieť sa informáciu a získať informáciu do svojej dispozičnej sféry a v nej informáciu spracovať pre svoju potrebu i potrebu iných, keďže v súlade s ústavou k nemu patrí aj právo informáciu ďalej rozširovať.

Právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie teda chráni možnosť získať informácie nielen pasívnym správaním, ale aj aktívnym správaním oprávnenej osoby.

Ústavný súd tiež vyslovil právny názor, podľa ktorého všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, dokiaľ uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody. Rovnováha verejného a súkromného záujmu je dôležitým kritériom na určovanie primeranosti obmedzenia každého základného práva a slobody (PL. ÚS 7/96). Tento právny názor je právne relevantný aj pre určenie rozsahu, v akom sa priznáva právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie.

Vo verejnom záujme je možné obmedziť právo na informácie ochranou informácií o skutočnostiach tvoriacich predmet štátneho tajomstva, ako aj ochranou ďalších informácií, ktorých prijímaním, vyhľadávaním a rozširovaním by sa mohlo porušiť právo na súkromný a rodinný život a ďalšie práva, ktorými sa zaručuje nedotknuteľnosť právneho postavenia priznaného jednotlivcovi v demokratickej spoločnosti. Takéto obmedzenie (za splnenia podmienok uvedených v čl. 26 ods. 4 ústavy) sa môže vykonať len zákonom. Termínom „zákon“ sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov s definovaným stupňom právnej sily. Obmedzenie práva zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy zákonom je možné,

ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov nepokrýva všetky aspekty základného práva na informácie v zmysle čl. 26 ods. 1 ústavy a na daný prípad sa nevzťahuje [podľa § 3 ods. 1 zákon sa vzťahuje len na informácie, ktoré má inštitúcia k dispozícii, nemožno ho použiť na nahrávanie práve prebiehajúcej udalosti, inštitúcia podávajúca informácie má povinnosť vybaviť žiadosť o informácie v lehote 10 dní a navyše sa podľa § 11 ods. 1 písm. d) tento zákon nevzťahuje na informácie týkajúce sa rozhodovacej činnosti súdov a orgánov činných v trestnom konaní].

Zákonom, ktorý upravuje právo na informácie v súvislosti s možnosťami a spôsobmi ich získavania, je vzhľadom na daný prípad zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Ústavný súd už konštatoval, že podľa § 116 ods. 2 OSP na zabezpečenie nerušeného priebehu pojednávania súd môže vykonať opatrenia potrebné na usmernenie správania prítomných osôb (III. ÚS 169/03).

Podľa § 117 ods. 1 OSP pojednávanie vedie predseda senátu, a to tak, aby prispelo k spravodlivému rozhodnutiu, aby splnilo výchovný účel a aby prebiehalo dôstojne a nerušene. Robí vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania.

Podľa právneho názoru ústavného súdu zákon týmito ustanoveniami vymedzuje hranice sudcovského (predseda senátu, samosudca) rozhodovania o opatreniach potrebných na usmernenie správania prítomných osôb (teda nielen účastníkov konania), o vedení pojednávania so zreteľom na jeho dôstojný a nerušený priebeh, ako aj o vhodnosti opatrení na zabezpečenie splnenia účelu pojednávania.

Ak uplatnenie opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 OSP môže mať za následok zásah do práva zaručeného v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, sudca je vo svojej úvahe o uplatnení vhodných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku obmedzený niektorým z účelov taxatívne ustanovených v čl. 26 ods. 4 ústavy. Opatrenia podľa § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 OSP možno v zásade hodnotiť ako opatrenia, ktoré zákon ustanovuje na ochranu verejného poriadku, ako aj na ochranu práv a slobôd iných, teda opatrenia, ktorými možno právo na informácie podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy len obmedziť, nie však vylúčiť.

Keďže Občiansky súdny poriadok, ako ani iný právny predpis nevyžadujú súhlas predsedu senátu (samosudcu) na vyhotovenie zvukového záznamu, ústavný súd zastáva názor, že v právomoci zákonného sudcu (predsedu senátu, samosudcu) je iba to, aby urobil v zmysle ustanovenia § 117 ods. 1 OSP „vhodné opatrenia“.

Ústavný súd nezistil v okolnostiach daného prípadu žiaden relevantný dôvod na to, aby v danom prípade mal uplatniť iný režim, ako to je na verejnom pojednávaní.

V danom prípade nie je medzi účastníkmi konania sporné, že sa 30. mája 2006 v súlade s oznámením správcu konkurznej podstaty zverejnenom v Obchodnom vestníku v rámci speňažovania majetku patriaceho do konkurznej podstaty uskutočnilo na krajskom súde v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04 otváranie obálok s návrhom kúpnej ceny v rámci I. kola verejného ponukového konania pri predaji hnutel'ných a nehnuteľných vecí úpadcu mimo dražby. Sťažovateľ v tom čase v pozícii konkurzného veriteľa požiadal podaním z 29. mája 2006 spolu s ďalšou konkurznou veriteľkou vo veci konajúcu sudkyňu, aby nad otváraním obálok vykonávala osobný dohľad.

Zo zápisnice z 30. mája 2006 vyhotovenej o tomto úkone vyplýva, že zákonná sudkyňa po overení totožnosti a preverení oprávnenia zúčastniť sa na uvedenom úkone upozornila zástupkyňu sťažovateľa (advokátsku koncipientku), že vyhotovenie zvukového záznamu z aktu otvárania obálok nepripúšťa a prikázala jej vypnúť diktafón, ktorý mala za týmto účelom u seba. Tento príkaz zákonná sudkyňa odôvodnila poukazom na to, že

otváranie obálok záujemcov o majetok úpadcu nie je verejným pojednávaním, a preto nemožno na tento prípad aplikovať judikatúru ústavného súdu, na ktorú sa zástupkyňa sťažovateľa odvolávala. Zákona sudkyňa dôvodila aj tým, že „*V danom prípade by mohli byť zverejnené údaje, ktoré nie sú verejne prístupné a sú chránené zákonom*“.

Svoje vyjadrenia k sťažnosti založil krajský súd, ako už bolo uvedené, predovšetkým na argumentácii, že v okolnostiach daného prípadu nešlo o verejné pojednávanie ani „*o úkon súdu s účastníkmi konania*“.

Tento špecifický úkon možno prirovnať k neverejnému zasadnutiu v civilnom konaní, resp. oboznamovaním sa pracovníka súdu so spisovým materiálom. Jedná sa o postup súdu v rámci výkonu speňažovania majetkovej podstaty úpadcu, ktorý je schválený schôdzou veriteľov. V praxi sa pripúšťa prítomnosť iných osôb, ako pracovníka súdu (veriteľský výbor a pod.) len v prípadoch, ak tak rozhodne schôdza veriteľov. V danom prípade schôdza veriteľov neschvaľovala prítomnosť iných osôb pri otváraní obálok.

Z dikcie ustanovenia § 27 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov vyplýva skutočnosť, že otváranie obálok je akt, pri ktorom sa súd a žiaden iný subjekt, oboznamuje s ponukami záujemcov o majetok úpadcu, ktoré boli doručené súdu, resp. správcovi.

V danom prípade teda zákonná sudkyňa priznala vtedajšiemu účastníkovi konania väčšie oprávnenie, ako mu zo zákona vyplýva (t. j. prítomnosť na otváraní obálok) z dôvodu poukázania na transparentnosť pri speňažovaní majetku úpadcu“.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Osobný rozsah základného práva na informácie je daný slovom každý. Právo vyhľadávať a prijímať informácie treba pritom chápať ako konanie smerujúce k získaniu, prijímaniu a spracovaniu informácie. Realizácia tohto práva súvisí s uplatnením všeobecnej povinnosti orgánov verejnej moci poskytovať informácie o svojej činnosti, postupoch, konaniach, rozhodovacích procesoch a rozhodnutiach jednotlivým fyzickým osobám alebo hromadným informačným prostriedkom.

V nadväznosti na to ústavný súd konštatuje, že Občiansky súdny poriadok, zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“) ani zákon č. 328/1991 Zb. nijako nelimitujú právo účastníkov konkurzného konania na slobodný prístup k informáciám týkajúcich sa konkurzného konania ani neviažu realizáciu základného práva na slobodný prístup k informáciám predchádzajúcim súhlasom sudcu.

Ústavný súd ďalej podotýka, že zákon č. 328/1991 Zb. (ani iný právny predpis) neupravuje priebeh aktu otvárania obálok s ponukami záujemcov o kúpu majetku úpadcu mimo dražby a neobsahuje výslovný zákaz alebo obmedzenie práva konkurzného veriteľa zúčastniť sa procesu otvárania obálok. V danej veci považuje ústavný súd za nesporné, že sťažovateľ bol v rozhodujúcom čase jedným z konkurzných veriteľov a ako taký mal právo na úplné informácie o priebehu konkurzu, pričom tieto informácie mal možnosť zaznamenať akýmkoľvek spôsobom. Rovnako tak žiaden právny predpis platný v relevantnom čase, ale ani v súčasnosti neumožňuje, aby sudca zakázal účastníkovi konania vyhotovenie autentickej zvukovej nahrávky z úkonu súdu, na ktorom má právo byť prítomný. Sudca môže rozhodnúť iba o použití technických zariadení, ktoré sú taxatívne uvedené v zákone o súdech (§ 34 ods. 4).

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti. Základným predpokladom ústavnosti obmedzenia základných práv je to, aby bolo obmedzenie uložené zákonom.

Ústavný súd sa preto nestotožňuje s názorom krajského súdu, že je na úvahe sudcu, či a komu dovolí zúčastniť sa na tomto akte a že iba súd a nikto iný nemá právo oboznamovať sa s ponukami záujemcov o majetok úpadcu. Podľa názoru ústavného súdu možno prisvedčiť sťažovateľovi, že takýto postup by jednak vytváral stav právnej neistoty, čo by bolo v rozpore s princípom právneho štátu, a súčasne by zakladal aj rozpor s princípom legality zakotveným v čl. 2 ods. 2 ústavy. Nepripustenie konkurzného veriteľa k aktu otvárania obálok by v neposlednom rade do značnej miery spochybňovalo aj transparentnosť samotného konkurzného konania.

S týmto názorom korešponduje aj sťažovateľom akcentovaná skutočnosť, že termín otvárania obálok s ponukami na súde je súčasťou oznámenia o podmienkach predaja majetku úpadcu, ktoré zverejňuje správca konkurznej podstaty v Obchodnom vestníku, ako to bolo aj v danom prípade (pozri Obchodný vestník č. 95B/2006 z 19. mája 2006). Ak by právo oboznamovať sa s týmito skutočnosťami prislúchalo iba súdu, zverejňovanie uvedeného údajov v Obchodnom vestníku by stratilo akékoľvek opodstatnenie.

Navyše, v prípade aktu otvárania obálok ide o úkon, o ktorom sa podľa poslednej vety § 27 ods. 4 zákona č. 328/1991 Zb. vyhotovuje zápisnica, ktorá tvorí obsah súdneho spisu, do ktorého majú účastníci konania nepochybne právo nielen nahliadať, ale tiež si z neho vyhotovovať odpisy, výpisy a fotokópie.

Z tohto dôvodu stráca opodstatnenie aj argumentácia krajského súdu, podľa ktorej dôvodom na obmedzenie okruhu subjektov prítomných pri otváraní obálok iba na súd a správcu, bola tiež okolnosť, že „*pri tomto úkone sa súd z doručených ponúk oboznamuje s chránenými údajmi, a to rodnými číslami záujemcov, číslami účtov, stavom finančných prostriedkov na účtoch a pod.*“. Tieto údaje si mohli osoby prítomné na inkriminovanom úkone krajského súdu bez obmedzenia zaznamenať a, navyše, napokon aj sťažovateľovi bola následne krajským súdom daná k dispozícii fotokópia zápisnice, v ktorej boli všetky spomínané údaje podchytené.

Sťažovateľ bol v danom prípade v postavení osoby prítomnej na úkone súdu, čo zakladá vznik práva na všeobecne prístupný informačný zdroj, a ktoré mu (t. j. každému) zaručuje prijímanie a vyhľadávanie informácií v zmysle čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy.

Ústava ani zákonná právna úprava nevyklučujú situáciu, aby každá osoba prítomná na konaní súdu prijímala informácie z toho istého zdroja viacerými spôsobmi. Ponechávajú však na rozhodnutí každého oprávneného subjektu, v akej forme právo prijímať informácie uplatní (či si vyhotoví záznam písomne, či využije svoju pamäť alebo či pritom využije technické zariadenia určené na vyhotovenie zvukového záznamu).

K obdobnej situácii v súvislosti s vyhotovovaním zvukového záznamu na schôdzi konkurzných veriteľov (k čomu prirovnala daný prípad aj samotná zákonná sudkyňa, ako to vyplýva zo zápisnice z otvárania obálok 30. mája 2006, ktorá je založená v súdnom spise v konaní č. k. 1 K 116/04) zaujalo stanovisko ministerstvo spravodlivosti v odpovedi z 21. decembra 2006 č. 9247/2006/10 na podnet, ktorým sa sťažovateľ domáhal vyvedenia disciplinárnej zodpovednosti voči zákonnej sudkyňi.

V uvedenej odpovedi sa okrem iného uvádza, že krajský súd bol požiadaný, aby oboznámil jeho sudcov s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 131/2006, „*ktoré bolo vydané v obdobnom prípade súvisiacom s vyhotovovaním zvukového záznamu a taktiež, aby sudcovia svojim konaním nepresahovali rámec zákonom stanovených práv*“.

Ústavný súd považuje v súvislostiach danej veci za vhodné upriamiť pozornosť na nasledujúcu časť odôvodnenia označeného uznesenia z 10. mája 2006, v ktorej sa hovorí:

«Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy „Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať idey a informácie, chráni možnosť získať aktívnym správaním oprávnenej osoby. V danom prípade nie je sporné, že veriteľ č. 31 je jeden z účastníkov schôdze konkurzných veriteľov, ktorý má právo a povinnosť sa jej zúčastniť a teda o to viac má právo na úplné informácie o priebehu schôdze konkurzných veriteľov, ktoré si môže jednoznačne zaznamenať. V danom prípade nejde o verejnosť, ale o právo na zaznamenanie účastníka konkurzného konania na schôdzi konkurzných veriteľov, (...)

a preto zdôvodnenie, že schôdza konkurzných veriteľov je neverejná, a preto nie je možné zúčastnenými veriteľmi z nej vykonať zvukový záznam, právne neobstojí. “»

V nadväznosti na uvedené považuje ústavný súd za vhodné pripomenúť aj svoju doterajšiu judikatúru (napr. II. ÚS 148/06), v ktorej sa priklonil k zásade prednosti ústavne konformného výkladu zdôrazňujúc, že všetky štátne orgány majú ústavou ustanovenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou (PL. ÚS 15/98). Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú v okolnostiach prípadu do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.

Na základe zistených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že zákonná sudkyňa neumožnením, aby si sťažovateľ (resp. jeho koncipientka prítomná na úkone) vyhotovoval zvukový záznam, čo bolo spojené s príkazom na vypnutie a uloženie nahrávacieho zariadenia na určené miesto, vyslovila zákaz, ktorým mu zmarila vyhotovenie sluchom vnímateľného záznamu. Tento postup zákonnej sudkyne prekračuje zákonom ustanovené možnosti obmedzenia základného práva na prijímanie informácií, t. j. nie je vhodným ani primeraným opatrením na základe Občianskeho súdneho poriadku ani na základe zákona o sudcoch. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu na otváraní obálok 30. mája 2006 s ponukami na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 1 K 116/04 bolo porušené základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy.

III.

Námietka porušenia čl. 10 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľ namietol aj porušenie čl. 10 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

Porušenie čl. 10 ods. 1 dohovoru spočíva podľa sťažovateľa v tom, že „*krajský súd vyžadoval povolenie (súhlas) na výkon práv, na ktoré sa v zmysle čl. 10 ods. 1 dohovoru žiadne povolenie (súhlas) nevyžaduje (hoci ich výkon možno za určitých okolností obmedziť)*“.

Tak, ako to konštatoval ústavný súd pri záveroch o porušení čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ani v prípade porušenia čl. 10 ods. 1 dohovoru sa netvrdil a nezistil žiaden z dôvodov verejného záujmu, ktorý by ospravedlnil namietaný postup krajského súdu (čl. 10 ods. 2 dohovoru).

Porušenie čl. 10 dohovoru teda spočíva v tom, že štátny orgán (krajský súd) zákazom neumožnil sťažovateľovi realizovať výkon práv, na ktoré sa v zmysle čl. 10 ods. 1 dohovoru povolenie (súhlas) nevyžaduje (hoci ich výkon možno za určitých okolností obmedziť). Preto sa konanie tohto štátneho orgánu dostalo aj do rozporu s právom sťažovateľa prijímať informácie podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

IV.

1. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal najmä vzhľadom na to, že mu krajský súd znemožnil „zachytiť všetky informácie týkajúce sa ponúk od jednotlivých záujemcov na odkúpenie majetku úpadcu patriaceho do konkurznej podstaty, keďže je takmer nemožné zapamätať si všetky informácie z otvárania obálok a žiadna z prítomných osôb, vrátane zástupkyne sťažovateľa, nemohla priamo kontrolovať vyhotovovanie obsahu zápisnice súdom“, priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadol na všetky aspekty danej veci, pričom v okolnostiach daného prípadu vzhľadom na intenzitu zásahu orgánu verejnej moci, ktorá síce podľa názoru ústavného súdu bola spôsobilá posunúť vec do ústavnoprávnej roviny, ale v konečnom dôsledku nijako podstatne negatívne neovplyvnila procesné postavenie sťažovateľa ako účastníka konkurzného konania (keďže mal možnosť osobne sa zúčastniť na predmetnom úkone, zaznamenať si písomne jeho priebeh a bol mu taktiež daný k dispozícii odpis zápisnice obsahujúcej všetky relevantné skutočnosti), je podľa názoru ústavného súdu konštatovanie porušenia základného práva pre sťažovateľa a priznanie úhrady trov konania dostatočným zadosťučinením, a preto mu finančné zadosťučinenie nepriznal, tak ako to je uvedené v 2. bode výrokovej časti tohto nálezu.

2. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou JUDr. M. L., ktorá vykonala štyri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) a dve podania vo veci samej (vyjadrenia z 5. októbra 2007 a 23. novembra 2007). Prvé dva úkony právneho zastúpenia boli vykonané v roku 2006 a druhé dva úkony v roku 2007. Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky 1/6 z výpočtového

základu (§ 1 ods. 3 vyhlášky, t. j. zo sumy 16 380 Sk pre úkony v roku 2006 a zo sumy 17 820 Sk pre úkony v roku 2007), čo predstavuje odmenu za jeden úkon v roku 2006 sumu 2 730 Sk a za jeden úkon v roku 2007 sumu 2 970 Sk. K týmto sumám ústavný súd pripočítal režijný paušál za dva úkony právnej pomoci, a to 164 Sk za rok 2006 a 178 Sk za rok 2007. Spolu teda priznaná náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje 12 084 Sk (3. bod výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008